

เอกสารประกอบ “คำอธิบาย”

* การระบุที่มา/ความสำคัญ/เหตุผล ในการคัดเลือกองค์ความรู้

การระบุที่มา/ความสำคัญ/เหตุผล ในการคัดเลือกองค์ความรู้ (ให้ระบุสาเหตุ ที่มา หรือปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดประเด็นการจัดการความรู้) เช่น

- สอดคล้องกับทิศทางและยุทธศาสตร์ของส่วนงาน/มหาวิทยาลัย
- ความรู้ที่เป็นสมรรถนะหรือ core competency ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (จำเป็นต่อความยั่งยืนของมหาวิทยาลัย)
- ความรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ
- ความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน หรือสามารถนำมาเป็นแนวทางแก้ปัญหาต่างๆ ได้
- ความรู้ที่คนส่วนใหญ่ในองค์กรต้องการ
- ความรู้ที่ต้องจัดการอย่างเร่งด่วน (เป็น Tacit Knowledge ของผู้ที่จะเกษียณอายุ และยังสามารถใช้ต่อเนื่องได้ในอนาคต)
- ความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจในอนาคต
- ความรู้ที่ใช้ในการแข่งขันทางธุรกิจ หรือ เพิ่ม Competitive Advantage หรือ Work Efficiency
- ความรู้ที่ใช้ในการทำงานในจุดที่ต้องควบคุม (Control point) หรือ ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง (Critical step)
- ความรู้อื่นๆ ฯลฯ

** การระบุเป้าประสงค์

การระบุเป้าประสงค์ ให้ระบุผลลัพธ์ที่ต้องการจากการดำเนินงาน พร้อมค่าเป้าหมาย เช่น

- เกิดแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับการพัฒนา จำนวนไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง
- ขั้นตอนการปฏิบัติงานลดลง จำนวน 2 ขั้นตอน
- อื่นๆ ระบุ ฯลฯ

เอกสารประกอบ “คำอธิบาย”

*** กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้	คำอธิบาย
1. การกำหนดความรู้ที่ชัดเจน	1.1 การบ่งชี้ความรู้ การเลือกหัวข้อความรู้ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย การดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น เราจำเป็นต้องรู้อะไร ชะนะนี้เรามีความรู้ อะไรบ้าง, อยู่ในรูปแบบใด, อยู่ที่ใคร
	1.2 การสร้างและแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว
	1.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบในอนาคต
2. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้	Explicit Knowledge ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์จนเป็นหลักทั่วไป เช่น เอกสาร, ฐานข้อมูล, เทคโนโลยีสารสนเทศ Tacit Knowledge ระบบทีมข้ามสายงาน, กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, ระบบพี่เลี้ยง, การสับเปลี่ยนงาน, การยืมตัว, เวทีแลกเปลี่ยนความรู้
3. การสรุปและเผยแพร่	3.1 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การทำให้มั่นใจว่า ความรู้ที่จัดการนั้นมีความถูกต้อง เชื่อถือได้, การปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน, ใช้ภาษาเดียวกัน, ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์
	3.2 การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT), Web board , บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
4. การติดตามการนำความรู้ไปใช้ และพัฒนา	การเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้ การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่นเกิดระบบการเรียนรู้จาก สร้างองค์ความรู้--> นำความรู้ไปใช้-->เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

อ้างอิงจาก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2548.

คู่มือการจัดการความรู้ : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: 48 หน้า.

เอกสารประกอบ “คำอธิบาย”

**** กิจกรรม/วิธีการสู่ความสำเร็จ

กิจกรรม/วิธีการสู่ความสำเร็จ
<p>✓ CoP หรือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้</p> <p>ย่อมาจากภาษาอังกฤษที่ว่า Community of Practice หมายถึง ชุมชนนักปฏิบัติ หรือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่รวบรวมกลุ่มคนที่มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาร่วมแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ร่วมกัน CoP สามารถแบ่งเป็นประเภทได้ 4 ประเภท ตามลักษณะของเป้าหมายในการร่วมแลกเปลี่ยน แบ่งปันเรียนรู้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Helping Communities ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีขึ้นเพื่อ แก้ไขปัญหาประจำวัน และแลกเปลี่ยนแนวคิดในกลุ่มสมาชิก
2. Best Practice Communities ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีขึ้นเพื่อเน้นการพัฒนา ตรวจสอบและเผยแพร่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ
3. Knowledge-Stewarding Communities ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีขึ้นเพื่อจัดระเบียบ ยกระดับ และพัฒนา ความรู้ที่สมาชิกใช้เป็นประจำ
4. Innovation Communities ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีขึ้นเพื่อพัฒนา แนวคิด โดยเน้นการข้ามขอบเขตเพื่อผสมผสานสมาชิกที่มุมมองต่างกัน
<p>✓ การทบทวนหลังปฏิบัติการหรือการถอดบทเรียน (AAR: After action review)</p> <p>เป็นการมานั่งทบทวนร่วมกันผ่านทางการเขียนและการพูด ด้วยการตอบคำถามง่ายๆหลังทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งเสร็จว่า ใคร ทำอะไร เมื่อไหร่ ทำทำไม ทำอย่างไร ความสำเร็จและความล้มเหลวมีอะไร จะสามารถทำได้ดีกว่าเดิมอย่างไร</p>
<p>✓ การเรียนรู้ร่วมกันหลังงานสำเร็จ (Retrospect)</p> <p>เป็นการที่ทีมทำงานนัดเจอกันหลังจากได้ทำงานสำเร็จไปแล้วระยะหนึ่งเพื่อทบทวน วิเคราะห์ย้อนหลังร่วมกันถึงหลักการ เป้าหมาย และกระบวนการ สำหรับนำไปเป็นบทเรียนที่จะไปใช้ในงานต่อ ๆ ไปในอนาคต</p>
<p>✓ เรื่องเล่าเร้าพลัง (Springboard Storytelling)</p> <p>เป็นการเล่าประสบการณ์และความรู้โดยผู้ที่มีผลงานที่ดีหรือมีวิธีการทำงานที่ดี ให้คนอื่น ๆ ได้ฟังในลักษณะสบายๆ</p>
<p>✓ การค้นหาสิ่งดีรอบตัว หรือ สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiring)</p> <p>เป็นการเปิดโอกาสให้ถามคำถามในเชิงบวกแบบไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ให้ได้ใช้จินตนาการร่วมกันเพื่อค้นหาสิ่งดี ๆ ความสุข ความดีงามที่อยู่ในตัวบุคคล ในองค์กร ในโลกที่อยู่รอบตัว ในการทำงาน หรือ ในนวัตกรรมต่าง ๆ</p>

เอกสารประกอบ “คำอธิบาย”

กิจกรรม/วิธีการสู่ความสำเร็จ

✓ เวทีเสวนา หรือ สนทนา (Dialogue)

เป็นการพูดคุยกันโดยไม่มีหัวข้อ มีแค่ประเด็นกว้างๆ ไม่มีประธาน ไม่มีเป้าหมาย คนในวงสนทนาสามารถพูดอะไรก็ได้ ถามอะไรก็ได้ ปลดปล่อยอารมณ์ให้ผ่อนคลาย ส่วนคนอื่น ๆ จะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ แต่นิยมให้หลีกเลี่ยงการแนะนำและการตอบคำถาม ไม่อนุญาตให้มีการโต้แย้ง หรือสนับสนุน

✓ เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist)

เป็นการเชิญทีมที่มีทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มาแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้ทำทั้งที่ได้ผลดี และเป็นข้อผิดพลาด รวมถึงแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาของเขา

✓ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (Action Learning)

เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้ปฏิบัติเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการตั้งคำถาม วิเคราะห์สาเหตุ วิเคราะห์วิธีการหรือทางเลือก เลือกรูปแบบหรือทางเลือกที่เหมาะสม แล้วนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลเพื่อปรับให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

✓ มาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking)

เป็นการกำหนดประเด็นที่จะนำมาใช้เปรียบเทียบร่วมกัน อาจจะเป็นมาตรฐานเปรียบเทียบเชิงกระบวนการ และ/หรือ มาตรฐานเปรียบเทียบเชิงผลลัพธ์ แล้วนำประเด็นดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับ Best-in-class หรือ ผู้ที่เก่งที่สุด เพื่อร่วมมือกันนำผลที่ได้มาพัฒนาข้อบกพร่อง ยกกระตักงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิด Best Practices หรือ วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดที่ทำให้องค์กรดีเลิศ

✓ การสอนงาน (Coaching)

เป็นการที่ให้ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือรุ่นพี่ที่มีผลงานดี มาแนะนำ สอน บอกวิธีการทำงาน ให้กำลังใจ ให้โอกาสในการทำสิ่งต่าง ๆ กับคนที่มาใหม่หรือคนที่มีผลงานไม่ดีได้เรียนรู้ปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น

✓ การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

เป็นการให้คนทำงานที่มีประสบการณ์สูงอาจจะอยู่แผนกเดียวกันหรือต่างแผนกกันก็ได้ มาช่วยแนะนำวิธีการทำงาน ช่วยเหลือสนับสนุน คอยให้คำปรึกษาชี้แนะ มักใช้ในการเรียนรู้ในกลุ่มผู้บริหารหรือผู้ที่กำลังก้าวไปเป็นผู้บริหาร

✓ ฟอรัม ถาม – ตอบ (Forum)

เป็นการส่งคำถามเข้าไป เพื่อให้ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่อยู่ใน CoP ที่เกี่ยวข้องช่วยกันตอบคำถาม

✓ บทเรียนจากความผิดพลาด (Lesson Learning)

เป็นการที่คนที่ทำผิดพลาดหรือทำงานไม่สำเร็จมาเล่าให้คนอื่น ๆ ฟังอย่างเต็มที่ เล่าให้เห็นวิธีการไม่ปิดบังหรือปกป้องตนเอง คนฟังต้องฟังอย่างเข้าใจ ไม่ตำหนิ ไม่กล่าวโทษ ไม่หาผู้กระทำผิด และร่วมเรียนรู้จาก

เอกสารประกอบ “คำอธิบาย”

กิจกรรม/วิธีการสู่ความสำเร็จ

เหตุการณ์นั้น ๆ เพื่อหาสาเหตุของความผิดพลาด และวางระบบป้องกันความผิดพลาดนั้น ๆ ไม่ให้เกิดซ้ำ มีการทำ
การบริหารความเสี่ยง (Risk management : RM)

✓ เวทีกลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

เป็นการสนทนาของกลุ่มผู้ที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษา มักมีประมาณ 6-12 คน
โดยต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) คอยจุดประเด็นเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็น
อย่างละเอียดลึกซึ้ง และมีผู้จัดบันทึกรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนา

✓ การจัดเก็บความรู้ใน Web board หรือ Intranet

เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวม จัดเก็บ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้

✓ การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย หรือ Routine to Research (R2R)

เป็นการที่ผู้ทำงานประจำนำปัญหาหน้างานจากงานประจำของตน มาคิดหาแนวทางปรับปรุงเพื่อให้
ได้ผลลัพธ์ที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการโดยตรงที่ดีที่สุด จากนั้นทำการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยซึ่งอาจเป็นระเบียบวิธี
วิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ หรือเชิงปฏิบัติการก็ได้ เพื่อสนับสนุนแนวคิดในการแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ ว่าเป็นแนวทาง
ปรับปรุงที่เหมาะสม ได้ผลถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งต้องมีการนำแนวทางที่ได้นั้นไปใช้หน้างานจริงเพื่อรวบรวม
ผลเปรียบเทียบก่อนและหลังนำแนวทางที่ได้นั้นมาใช้

✓ การนำเสนอผลงานวิชาการในที่ประชุมวิชาการ

เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการศึกษาวิจัยระหว่างกลุ่มคนที่มีความรู้ ความสนใจในงานวิจัยหรือ
เทคโนโลยีเรื่องเดียวกัน เพื่อนำบทเรียนที่ได้มาประยุกต์ใช้หรือต่อยอดในงานต่อไป

✓ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure: SOP)

เป็นการจัดทำเอกสารที่แนะนำวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยบอกเส้นทางการทำงานว่ามีจุดเริ่มต้นและ
สิ้นสุดของกระบวนการเป็นเช่นไร มีขั้นตอนการปฏิบัติงานอะไรบ้าง เพื่อให้เข้าใจในแนวทางเดียวกันว่าควรทำ
อะไรก่อนและหลัง ควรปฏิบัติงานอย่างไร เมื่อใด กับใคร โดยละเอียด

✓ การเล่าเรื่องพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Coffee meeting)

เป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จ หรือ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ
ในบรรยากาศสบาย ๆ

อ้างอิงจาก คู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management Work Manual) ,
กองพัฒนาและจัดการความรู้องค์กร สำนักดิจิทัลและสารสนเทศ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ,
กุมภาพันธ์ ปี 2563